

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародної інформації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

«____» _____ 20__ року

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ

для студентів

галузі знань **0302 Міжнародні відносини**

напряму підготовки **6.030206 – Міжнародний бізнес**

КИЇВ – 2013

Розробник: к.політ.н., доцент **Запорожець Оксана Юріївна**

Обговорено та рекомендовано до видання Науково-методичною комісією Інституту міжнародних відносин

Протокол від «_____» _____ 20__ року No__

Голова науково-методичної комісії _____ О.А.Коппель
(підпис)

«_____» _____ 20__ року

© О.Ю.Запорожець, 2013 рік

© _____, 201_ рік

© _____, 201_ рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна інформація» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» з галузі знань 0302 - міжнародні відносини, напряму підготовки 6.030206 – міжнародний бізнес.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є технології маніпулювання масовою свідомістю, інформаційне протиборство, політика розвитку інформаційного суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Міжнародна інформація» входить до циклу дисциплін фундаментальної підготовки і є важливою складовою підготовки бакалаврів за спеціальністю «Міжнародний бізнес». Навчальна дисципліна «Міжнародна інформація» має зв'язок з такими дисциплінами як «Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах», «Менеджмент і маркетинг», «Міжнародний бізнес», «Міжнародні відносини та світова політика» тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Інформація і маніпуляція масовою свідомістю у міжнародних відносинах
2. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку глобального інформаційного суспільства

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародна інформація» є сформувати уявлення студентів про основні тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин, зумовлених зростанням ролі інформації у світі та впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій.

1.2. Основними завданнями дисципліни є надати студентам базові знання про інформацію як ресурс, сутність, методи і засоби інформаційного протиборства у сучасному світі, про концептуальні і прикладні аспекти розвитку глобального інформаційного суспільства, а також сформувати вміння виявляти технології маніпулювання масовою свідомістю у сучасних міжнародних відносинах та аналізувати тенденції розвитку глобального інформаційного суспільства і розробляти базові стратегії розвитку інформаційного суспільства в державі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сутність й властивості інформації;
- стандарти інформаційної грамотності;
- методи маніпулювання масовою свідомістю;
- маніпулятивні технології в сфері бізнесу і способи протидії;
- основні характеристики політичних міфів як технології управління громадською думкою;
- структуру, функції та вплив політичних ідеологій на систему міжнародних відносин;
- сутність і характерні риси інформаційної війни;
- цілі, методи і засоби інформаційного протиборства;
- етапи планування інформаційних операцій;

- основні характеристики іміджу і репутації країни на міжнародній арені;
- теоретичні і практичні аспекти державного брендінгу;
- сутність, характерні риси і механізми реалізації публічної дипломатії;
- теорії інформаційного суспільства;
- принципи і напрями розбудови глобального інформаційного суспільства,
- пріоритетні напрями розвитку інформаційного суспільства в ЄС,
- сутність і базові компоненти державної інформаційної політики,
- етапи розробки державної інформаційної політики,
- характерні риси і показники розвитку інформаційної економіки тощо.

ВМІТИ:

- аналізувати інформаційні джерела з точки зору об'єктивності, достовірності, актуальності, повноти, релевантності представленої інформації;
- ідентифікувати методи маніпулювання масовою свідомістю,
- виявити ознаки інформаційної війни,
- визначити цілі, методи, засоби та етапи проведення інформаційних операцій;
- розробити план інформаційної операції;
- ідентифікувати політичні міфи та цілі їх поширення;
- аналізувати політичні ідеології та їхній вплив на систему міжнародних відносин;
- визначити компоненти і чинники формування іміджу держави на міжнародній арені;
- аналізувати стратегії публічної дипломатії країн у міжнародних відносинах;
- аналізувати переваги і недоліки впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя;
- визначити показники розвитку інформаційного суспільства;
- аналізувати політику розвитку інформаційного суспільства європейських країн;
- розробити базову стратегію національної інформаційної політики тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **144** години / **4** кредити ECTS. Зокрема: *лекції – 34 год., семінарські заняття – 34 год., самостійна робота – 76 год.*

2. Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит.

3. Засоби діагностики успішності навчання. Діагностика знань і вмінь студентів здійснюється за допомогою усних опитувань на семінарських заняттях, практичних завдань та модульних контрольних робіт.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Інформація і маніпуляція масовою свідомістю у міжнародних відносинах

ТЕМА 1. Інформація та інформаційна грамотність (8 год.)

Визначення терміну «інформація». Співвідношення понять «інформація-дані-знання». Характеристика інформації як ресурсу. Якість інформації. Сутність терміну «інформаційна грамотність». Міжнародні стандарти інформаційної грамотності.

ТЕМА 2. Технології маніпулювання масовою свідомістю (30 год.)

Визначення терміну «маніпуляція». Ознаки маніпуляції. Мішені маніпулятивного впливу. Способи маніпулювання інформацією. Методи і прийоми медіаманіпулювання. Рекламна маніпуляція. Маніпуляції в ділових переговорах. Способи протидії маніпуляції.

Загальна характеристика міфів. Функції міфів. Сутність і структура політичних міфів. Характерні риси політичних міфів як засобу маніпуляції масовою свідомістю. Приклади політичних міфів. Цілі використання міфів у політиці.

Сутність терміну «ідеологія». Ідеологічні теорії К.Маркса, Ф.Енгельса, К.Мангейма, Л. Альтюссера, У.Матца, С.Жижека, О.Сосланда тощо. Характерні риси ідеології. Функції ідеології. Взаємозв'язок міфології та ідеології. Ідеологічні доктрини сучасності.

ТЕМА 3. Теоретичні та прикладні аспекти інформаційних війн у міжнародних відносинах (32 год.)

Підходи до визначення сутності терміну «інформаційна війна». Порівняльна характеристика інформаційної та звичайної війни. Ознаки ведення інформаційної війни проти країни. Американський підхід до інформаційного протиборства. Особливості китайського підходу до інформаційного протиборства. Приклади інформаційних операцій у воєнний та мирний часи.

Психологічні операції як основний компонент інформаційної війни. Види психологічного впливу. Пропаганда як форма ПсО. Пропагандистські методи в психологічних операціях. Методи психологічного впливу: переконання і навіювання. Інструментарій психологічних операцій. «Кольорові революції» як різновид психологічної операції.

Етапи планування інформаційної операції: визначення цілей інформаційної операції; аналіз цільової аудиторії; розробка концепту пропагандистських матеріалів; оцінка ефективності пропагандистської продукції. Методи аналізу інформаційної операції супротивника. Визначення способів протидії інформаційній операції.

ТЕМА 4. «М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах (15 год.)

Концепція «м'якої сили». Імідж і репутація країни як основа «м'якої сили» держави. Брендінг як технологія іміджевого позиціонування країни на міжнародній арені. Практика державного брендінгу. Сутність і характерні риси публічної дипломатії. Практика проведення публічної дипломатії на прикладі США та країн ЄС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Політика розвитку глобального інформаційного суспільства

ТЕМА 5. Концептуальні засади розвитку глобального інформаційного суспільства (10 год.)

Інформаційне суспільство у працях Й.Масуди, Д.Белла, Е.Тофлера, М.Кастельса, Т.Стоун'ера та інших. Ідея розвитку глобального інформаційного суспільства. Окінавська хартія 2000 р. Документи Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства (2003, 2005 рр.). Проблеми, породжені переходом до інформаційного суспільства.

ТЕМА 6. Міжнародна політика розвитку інформаційного суспільства (10 год.)

Напрями діяльності та ініціативи Міжнародного союзу електрозв'язку. Основні програми ЮНЕСКО в сфері інформації та комунікації. Діяльність ЮНЕСКО за напрямками: забезпечення доступу до інформації, розвиток можливостей, розвиток контенту, сприяння свободі висловлення, незалежності і плюралізму ЗМІ, збереження світової документальної спадщини.

ТЕМА 7. Пріоритетні напрями розвитку інформаційного суспільства в ЄС (24 год.)

Пріоритети ЄС в сфері розвитку інформаційного суспільства. Е-врядування в ЄС. Ініціатива e-Inclusion. Європейська стратегія 2020: цифровий порядок денний для Європи. Практика реалізації пріоритетів інформаційної політики ЄС на національному рівні. Базова схема національної інформаційної політики. Принципи інформаційної політики. Етапи розробки національної інформаційної політики.

Європейський підхід до визначення терміну «інформаційна безпека». Пріоритети і напрями політики ЄС в сфері інформаційної безпеки. Програми ЄС в сфері мережевої та інформаційної безпеки. Практика реалізації політики інформаційної безпеки на національному рівні.

ТЕМА 8. Економічні аспекти розвитку інформаційного суспільства

(11 год.)

Інформаційна економіка: сутність, характерні риси. Показники рівня розвитку інформаційної економіки. «Мережева» економіка як напрям інформаційної економіки. Віртуальні організації: особливості функціонування, типи, приклади.

5. Рекомендована література

Основна:

1. Запорожець О.Ю. Міжнародна інформація. Конспект лекцій. – К.: Центр вільної преси, 2010. – 38 с.
2. Манойло А.В. Государственная информационная политика в особых условиях: Монография. - М.: МИФИ, 2003. – 388 с.
3. Доценко С. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. - М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. — 344 с.
4. Кольев А.Н. Политическая мифология. – М.: Логос, 2003.
5. Мельник В.А. Политические идеологии: учеб.пособие. – Минск: Выш.шк., 2009. – 399 с.
6. Європейські комунікації: Монографія. / Макаренко Є.А., Ожеван М.А., Рижков М.М. та ін. – К.: Центр вільної преси, 2006. - 536с.
7. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. Колективна монографія.– К., 2006. – 916 с.
8. Чугунов А.В. Развитие информационного общества: теории, концепции и программы: Учебное пособие. — СПб.: Ф-т филологии и искусств СПбГУ, 2007. — 98 с.

Додаткова:

1. Нижегородцев Р.М. Информационная экономика. – М., 2002. – 336 с.
2. Шейнов В.П. Скрытое управление человеком. – М.: АСТ Харвест, 2008. – 816 с.
3. Шейнов В.П. Психология манипулирования. – Минск: Харвест, 2009. – 704 с.
4. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием. – М.: Эксмо, 2000. – 864 с.
5. Зелинский С.А. Манипуляции массами и психоанализ. Манипулирование массовыми психическими процессами посредством психоаналитических методик. — СПб.: Издательско-Торговый Дом «Скифия», 2008. — 248 с.
6. Цуладзе А.М. Политическая мифология. - М.: Изд-во "Эксмо", 2003. - 384 с.
7. Кашлев Ю., Галумов Э. Информация и PR в международных отношениях. М.: Известия, 2003. - 432с.
8. Шевченко О.В. PR - технології в міжнародних відносинах. - К., ІМВ. 2003.

9. Стацевич Е., Гуленков К., Сорокина И. Манипуляции в деловых переговорах: Практика противодействия. - Альпина Бизнес Букс, 2007.
10. Крысько В.Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт). – Минск: «Харвест», 1999. - 448 с.
11. Зенгер Х. фон. Стратегемы. О китайском искусстве жить и выживать. ТТ. 1, 2. — М: Изд-во Эксмо, 2004. — 512 с, 1024 с.
12. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії.- К., ВКФ Сатсанга, 2000. – 222 с.
13. Запорожець О.Ю. Публічна дипломатія: європейський досвід і Україна //Актуальні проблеми міжнародних відносин. Збірник наукових праць. - Випуск 59. Ч.І.- К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин. – С.179-188.
14. Кубышкин А.И., Цветкова Н.А. Публичная дипломатия США: Учеб.пособие для вузов. – М., 2013. – 271 с.
15. Бугорский В.Н. Сетевая экономика. – М., 2007. – 256 с.
16. Уорнер М., Витцель М. Виртуальные организации. Новые формы ведения бизнеса в XXI веке. –М.: Добрая книга, 2005. – 296 с.
17. Лау Х. Руководство по информационной грамотности для образования на протяжении всей жизни [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006-ru.pdf>
18. Жукоцкая А.В. Феномен идеологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://infoboost.univ.kiev.ua/manipul.html>
19. Костюхин А., Горбунов Г., Сажин А. Информационные операции в планах командования ВС США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: - <http://pentagonus.ucoz.ru/publ/22-1-0-181>
20. Гриняев С. О новых направлениях развития концепции информационной войны в США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://noravank.am/ru/?page=analitics&nid=1436>
21. Авраменко А., Старунский А. Психологические операции Народно-освободительной армии Китая [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psyfactor.org/lib/psywar37.htm>
22. Germany – Land of Ideas [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.land-of-ideas.org/>
23. Стрельцов Д., Сильницкий А. Политика Японии по продвижению национального и региональных брендов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ci-journal.ru/article/50/200801japan_brand
24. Комкова Е.Г. Канадский бренд [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.racs.ru/publications/komkova.htm>
25. Най Дж. Soft power, или "мягкая сила" государства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.situation.ru/app/j_art_1165.htm
26. Fiske de Gouvea P. European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fpc.org.uk/fsblob/657.pdf>
27. Всесвітній саміт з інформаційного суспільства (WSIS) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itu.int/wsis/index.html>

- 28.Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unesco.org/>
- 29.Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/index_en.htm
- 30.Шляхтина С. Електронное правительство в цифрах и фактах [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.compress.ru/article.aspx?id=17274&iid=799>
- 31.Прохоров А. Електронное правительство в цифрах и фактах [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.compress.ru/article.aspx?id=15845&iid=750>
- 32.Федичева К. Здравоохранение в Европе: как воплощаются ИТ-идеи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cnews.ru/reviews/free/national2007/articles/services_evr.shtml
- 33.Национальная информационная политика: базовая модель [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ifarcom.ru/files/News/Images/2010/nip_rus.pdf
- 34.Офіційний сайт Європейської агенції з питань мережевої та інформаційної безпеки (ENISA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.enisa.europa.eu/>
35. Запорожець О.Ю. Політика ЄС в сфері інформаційної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infoboost.univ.kiev.ua/infosoc.html>
- 36.IDC's Information Society Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idc.com/groups/isi/main.html>
- 37.The ICT Development Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itu.int/ITU-D/ict/publications/idi/2009/index.html>
- 38.Psychological Operations Tactics, Techniques, and Procedures. Field Manual No. 3-05.30. - Washington, DC, 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-301.pdf>
- 39.Семеновских Т.В. “Клиповое мышление” — феномен современности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.artsciencefest.ru/Attachment.aspx?Id=2172>
- 40.Шарп Дж. От диктатуры к демократии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psyfactor.org/lib/sharp.htm>
- 41.Кара-Мурза С., Александров А., Мурашкин М., Телегин С. На пороге «оранжевой» революции [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bookap.info/psywar/orangrev/>
- 42.Поляников Т., Прокопов Г. «Бархатный» сезон. Технология и геостратегия «новых революций» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rus-crisis.ru/modules.php>
- 43.Цветкова Н.А. Программы Web 2.0 в публичной дипломатии США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ushistory.ru/stati/559-programmy-web-20-v-publichnoj-diplomatii-ssha.html>
- 44.Долинский А. Дискурс о публичной дипломатии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/twenty-fifth/008.htm>